

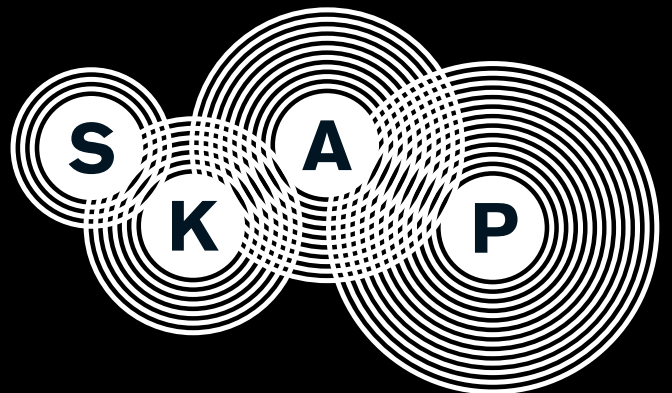

SKAP SYNAR KULTURUTREDNINGEN

SKAP-NYTT

VÅR 2009

HELLSING HYLLAD NÅR TEXTEN STOD I CENTRUM
ALFONS MÖTER KULTURUTREDNINGENS ORDFÖRANDE
EUROPAS ÖGON PÅ SVENSKA PIRATER
ANNIKA NORLIN VET VAD LYSSNARNA VILL HÖRA
PEDAGOGISKA ÄLGAR PÅ WORKSHOP

FINN FEM FEL...

ORDFÖRANDE HAR ORDET

... är inte vad SKAP skall ha som utgångspunkt när vi ställs inför nya utmaningar, som till exempel den nya Kulturutredningen. Visst skall vi våga ifrågasätta, men då också den kulturvärld vi är del av, samt medier som, inte alltid, drivs av samma intressen som oss.

SKAP skall söka möjligheter att förbättra villkoren för upphovsmännen på musikområdet. Inte till varje pris försvara ett gammalt system ingen egentligen varit nöjd med. På sidan 4 möter jag Kulturutredningens ordförande Eva Swartz Grimaldi för ett samtal kring de frågor SKAP uppmärksammar, som är relevanta för oss, när vi läser Kulturutredningen.

Med den musikaliska professionalismen som gemensam nämnare, använder vi oss av vårt breda erfarenhets- och kunskapsfält för att aktivt söka lösningar inför en snabbt föränderlig framtid. Som ett led i detta kan nämnas den nya kommitté som ECSA tillsatt med uppgift att koordinera nationella försök till nya affärsmodeller på online-området, samt samla information och göra analyser kring de olika medlemslänternas upphovsrättsliga lagstiftning.

Vi representerar, som organisation, de professionella musikskaparna, men är allt annat än exkluderande. Genom utbildning når vi de som komma skall. Professionalismen är en del av den musikaliska näringskedjan där vi föder amatörer som senare blir... ja ni förstår...

I detta arbete är viktigt att inte utgå från föråldrade sanningar. Sanningen att SKAP-kollektivet, till skillnad från till exempel konstmusikkompositörer, har bra kommersiella förutsättningar att utöva sitt yrke på, och därmed bättre ekonomi än sina kollegor kommer på skam i Konstnärsnämndens utredning av komponisternas ekonomiska situation som kommer i juni.

Där skymtar vi istället en omvänd bild. Visst är SKAP:s medlemmar och populärmusiken de som får de ekonomiska hjulen att rulla i den svenska musikbranschen, men en stor grupp står utanför den stora musikförsäljningen såväl som den svenska kulturpolitiken.

Bara genom att tillsammans med alla representanter för upphovsmännen på musikområdet arbeta för en rättvis och förbättrad musikpolitik kommer vi att vinna gehör hos våra beslutsfattare och därmed gagna alla upphovsmän.

Som avslutning vill jag ge er ytterligare ett perspektiv på musikens värde. I en internationell undersökning av musikens ekonomiska värde i olika länder hade turen kommit till Bhutan. Man frågade som i tidigare länder hur BNP (bruttonationalprodukten) påverkades av den i landet skapade musiken. Svaret man fick var:

– Vi mäter inte i BNP, utan i BNL, brutto-national-lycka, och här står musiken högst!

Tål att tänkas på även uppe på våra breddgrader...

Ordförande / alfons.karabuda@skap.se

Foto: Anette Lindfors Persson

SKAP PRISAR KOMPOSITÖRERNA

VÅRENS STIPENDIATER

Våren 2009 delar SKAP ut följande stipendier:

SKAP-stipendier

*Caroline Af Ugglas
& Heinz Liljedahl
Sonja Aldén
Maria Axelsson
Ralf Gyllenhammar
Aleena Gibson
Karin Hammar
Rebekka Karijord
Lykke Li
Veronica Maggio
Lena Willemark
Björn Yttling*

SKAP:s hederspris

*Fredrik Norén
Lasse Samuelson*

SKAP:s musikdramatikpris

Leif Jordansson

Fred Winters minnesfond

Georg Riedel

Sven Paddocks minnesfond

Joakim Thåström

Ejnar Westlings minnesfond

Eva Engdahl

Thore Ehrlings minnesfond

Sven-Bertil Taube

SKAP:s stipendiefond till Evert Taubes minne

Mikael Samuelson

TRE AV SKAP:s STIPENDIATER – ETT ÅR SENARE

Ylva Eggehorn

Vad tänkte du om att få SKAP-stipendiet?

Jag blev väldigt, väldigt glad. Härligt att uppmärksammas i ett sammanhang som jag inte rört mig i och få känna: Jaha, de ser mig, de tycker det jag gör är bra. Det var som att få tillhöra en ny familj.

Vad har det betytt ?

Det har varit en stor uppmuntran, och så fick jag ju gå på en trevlig middag där jag fick träffa engagerade människor som skriver sångtexter. Det var väldigt roligt och där träffade jag Ingela Pling Forsman, vi har båda gått på Adolf Fredrik och vi pratade skolminnen.

Fikret Çesmeli

Vad tänkte du om att få SKAP-stipendiet?

Jag trodde att någon ringde och skojade med mig. Sen blev jag glad. Det är inte varje dag man får ett pris och jag har aldrig fått det tidigare.

Vad har det betytt ?

Jättemycket. Jag fick en kick. Det gjorde att jag blir bekräftad som kompositör. Pengarna har jag använt till att spela in mitt nya album. Sen blev ett skivbolag intresserad så skivan kommer i början på juni. Allt började med stipendiet från SKAP.

Annika Norlin

Vad betydde det att få stipendium?

Rent ekonomiskt betydde det att jag kunde koncentrera mig på skrivandet ett tag utan att få dåligt samvete. Men det här är det bästa: jag försöker alltid eftersträva ett visst mått av superärlighet i mina låtar, vilket kan vara lite jobbigt i låtskrivarstadiet. Då är det väldigt skönt att glo på de där stipendiet och veta att förra gången jag skrev något alldeles för genant skrottade inte folk, utan jag fick ett pris av mina kollegor.

MUSIKEN TILL MEDBORGARNA

ALFONS KARABUDA MÖTER EVA SWARTZ GRIMALDI

När Kulturutredningen släppte sitt åtta hundra sidor tjocka betänkande startade en intensiv debatt. Företrädare för olika delar av kultursverige kritiserade utredningen på flera punkter. Vissa gick så långt som att kalla den för en krigsförklaring. Men kring musiken var det ganska tyst.

När debattens vågor stillat sig sökte SKAP:s Alfons Karabuda upp Kulturutredningens ordförande Eva Swartz Grimaldi för att ta reda på var i kulturen som populärmusiken har sin plats. Det blev ett samtal om musik, teknik och vikten av kulturpolitik. – Det är klart att jag tänker "fasiken att vi inte lade större vikt vid formuleringen kring kvalitet" när den bevisligen har missuppfattats. Tio rader till om målformuleringen hade varit jättebra.

Det har gått några veckor sen den statliga kulturutredningen lämnade sitt slutbetänkande. Eva Swartz Grimaldi säger att hon är glad för debatten som varit. Hon tycker det är positivt att kulturpolitik kan beröra och skapa debatt, men en del har missuppfattats säger hon. En av de punkter som fått mest kritik är att utredningen skulle ha slopat ordet kvalitet, men om man läser utredningen ser man att ordet kvalitet står mer än femtio gånger.

– Skillnaden är att i utredningen från 1974 var kvalitet ett viktigt mål. Nu är det inte det, hur tänkte ni kring det?
– Kvalitet är ett oerhört viktigt ord i processen men inte som mål, eftersom mål är något man ska kunna vara ganska enig om vad det är. Om man måste ha en evig diskussion om vad kvalitet är så är det olyckligt att ha det som mål. Istället har vi lagt vikt vid konstens egenart och frihet när vi skrivit om mål. Men det betyder inte att vi inte pratar om kvalitetsaspekten. Det gör vi väldigt ofta. Det är en av de viktigaste diskussionerna inom kulturområdet just för att vi inte är eniga, för ur den diskussionen skapas kreativitet och förståelse.

– Jag har ibland frågat mig om kvalitet är något evigt som man aldrig får omdefiniera?
– Vi menar att kvalitetsbegreppet kan vara konserverande om man sätter det som mål. Man säger till exempel gärna att Homeros är kvalitet, men fan vet hur många som är beredda att säga att en ny estradpoet är det.

I Eva Swartz Grimaldis kontor på bokförlaget Natur och Kultur på Karlavägen i Stockholm spelar en radio popmusik och på en tv rullar de senaste nyheterna. Väggar är täckta av böcker. I en vit soffa ligger en svart sammetskudde med guldbokstäver. Det är ett citat från Lars Noréns dagbok där han skriver att han tycker om Eva Swartz, programchef på TV4. Det var

ett av hennes förra jobb. Sen 2005 är hon VD för Natur och Kultur. Hon är också vice ordförande för Svenska Filminstitutet. Nu kan hon också skriva statlig utredare på sitt cv. – Det är fullständigt obegripligt att jag arbetat så mycket inom kulturlivet med film, tv, böcker och vad tycker jag allra bäst om? Jo, musik och det har jag aldrig jobbat med.

– När vi pratar om musik, vad tycker du är kvalitet där? Rättare sagt: Vad lyssnar du på?

– Jag är född -56 och är mycket ett barn av min tid. Mina husgudar är Bowie, Talking Heads och T-Rex. Jag är ganska samtidsorienterad, men med mina rötter. Sen är jag jätteintresserad av opera. Jag vågar inte säga jätteintresserad av klassiskt för jag kan inte så mycket, men jag lyssnar väldigt mycket på klassiskt också.

– Det första jag gör när jag kommer hem är att sätta på skivor, eller inte skivor nu mera utan vår musikmaskin. Så fort jag är i en miljö där jag kan dunka på så gör jag det.

– Där finns kanske en ny karriär?

– Ha ha, det är lite sent nu, jag får nog fortsätta njuta av det. Men jag ägnar mig mycket åt poptävlingar från 70-80-talet och slår en del på fingrarna där.

– Hur ser du på populärmusikens roll i kulturen? T. Rex har ju inte alltid haft fått plats där.

– Jag tror att jag med min yrkesbakgrund är en bra spegel av hur folk är med högt och lågt inom samma person. De där gränsdragningarna är ganska besvärande många gånger. Det är min fullständiga övertygelse att de flesta människor behöver allt.

– Hur ser utvecklingen ut där? Kommer de gränserna att suddas ut?

– Jag tror att ungefär samma procent av befolkningen läser böcker till exempel, det tror jag inte ökar. Men jag tror att man vidgar respekten för olika områden. Det är vanligare idag att man visar att man gillar både det höga och låga. På 60-talet var man mera av en teatermänniska, filmmänniska eller musikmänniska. Idag gör vi allt.

– Teknikutvecklingen spelar ju en viktig roll där. När man satt på sin gård och väntade på att någon kunde komma med ett brev så var det inte så lätt att hänga med, men idag han man ju tv, datorer och Internet.

– Ja, tekniken spelar in men också priserna. Det har vi sett i utredningen.

– Tror du också att det finns en möjlighet att faktiskt få

rimlig ersättning för rättighetshavare via den nya tekniken?

– Det enda svåra där var ordet rimlig... (skratt) nej, men alltså jag tror det. Jag tror absolut det.

– Har du tagit del av Stims senaste enkät? (Se sidan 15)

– Det Stim kommer med är jätligt bra. För det första tror jag som alla andra att människor i grunden vill vara lagliga. För det andra kommer det bli enklare att ta betalt för digitala produkter. Vi har en åttaåring hemma. Han köper dataspel på nätet och han har ingen känsla av att det där inte är verkligt. Han har inga problem med att betala för något som inte är fysiskt så jag undrar om det inte är en generationsfråga.

– Tror du inte också det kan vara en skillnad mellan en kreatör och någon som stått för en industri där exemplarframställning har varit en viktig del av affärsidén?

– Absolut. Skivbolag och bokförlag har ju byggt sin affärsidé på att ta betalt för enskilda fysiska exemplar. Det är för oss som gör kommers av immateriella rättigheter som det kör ihop sig. Det är vi som måste hitta ett sätt att erbjuda kreatörerna att marknadsföra och sälja sina produkter. Vi måste tänka om i våra affärsmodeller men det har vi ett motstånd till. Vi har sett det inom musikbranschen och vi ser det inom bokbranschen. Det är vår stora utmaning: att sluta krama våra affärsmodeller. Kreatörer kommer alltid behöva någon som hjälper dem men vi kommer att få jobba helt annorlunda.

– Hur har den här nya verkligheten påverkat utredningen?

– Väldigt, väldigt lite. Inte för att det inte intresserar mig, men det är inte med i direktiven. Vi har haft synpunkter på branschstöden där vi har föreslagit att inte ha kvar Caprice Records men att pengarna ska vara kvar i musikbranschen. Det är svårt att tänka sig att man ska göra cd-skivor och ha ett statligt distributionsbolag i en tid när cd-skivan börjar bli ganska obsolet.

– Tror du att det gäller även Svensk Musik som har ett skivbolag som heter Phono Suecia? Menar du att det även där skulle finnas bättre sätt att förvalta de medlen för att få ut musiken?

– Det finns många i min ålder som vill ha cd-skivan och vi lever kanske 30 år till. Problemet är distributionen. Om Staten stödjer affärsverksamheter så måste man göra det på moderna vis och inte hålla fast i någonting gammalt. Det har varit vår ledstjärna hela tiden: gör bidragen friare. Läs inte in pengarna i gamla system. Ta inte bort pengarna men öppna ögonen och se vad man ska göra idag för att få ut musiken, för det är ju det som är poängen med kulturpolitiken: att få ut den till medborgarna.

– Finns det musikgrupper och upphovsmän som vi missar med dagens system? Musik som inte blir en del av Sveriges framtida musikarv för att vi inte ser den?

– Den nationella kulturen är väldigt svensk och speglar inte det mångfaldssamhälle som vi lever i. Där kanske musiken är en av de bättre konstarterna, men tittar man på litteratur och teater är det ganska förskräckande. Vi har idag två miljoner människor i ett land på nio som på något sätt har en annan härkomst men som är en del av vårt svenska kulturarv. Men det speglas väldigt lite i kulturen.

– Tror du de kommer få större plats i och med kulturutredningen?

– Vi har ändå skrivit om vikten av att se det så. Vi vill inte skriva ett eget kapitel om mångfald som om det vore en särgrupp som ska behandlas separat, utan vi har skrivit väldigt genomgående att detta måste genomsyra all verksamhet och skrivit om det som att se på det både praktiskt på arbetsplatsen bland medarbetarna och i våra repertoarer.

Eva Swartz Grimaldi återkommer flera gånger till vikten av att rikta blicken utåt – ut från Sverige och ut från Stockholm. Hon verkar hjärtligt trött på att höra professionella mediemänniskor debattera utifrån förutbestämda positioner. Under utredningens arbete var en av hennes käpphästar att man skulle ta in synpunkter från folk i landet och man ägnade stor del av arbetet åt att resa runt och träffa människor från regioner och kommuner. Samtidigt har utredningen fått kritik för att inte ha lyssnat på kulturutövarna.

– Vi har i princip träffat alla som frågat. Sista halvåret sa vi nej för då hade vi inte tid men jag tror att vi har sagt ja i nittio-åtta procent av fallen. Kritiken som hörts mest har kommit från kulturutövarna eftersom de har tillgång till media, men det finns även andra som frågat varför vi inte pratat med dem. Men har vi träffat till exempel Klys fem gånger så är det jättemycket ur ett utredningsperspektiv, men det är klart att man på Klys tycker det är lite.

– Är det svårare för SKAP att få ett direktmöte för att vi är en del av Klys eftersom ni inte kunnat ta in ytterligare åsikter från medlemmar som ingår i den större organisationen?

– Jag funderade också på det. Under det första mötet med Klys var det kanske tjugo personer. Vilka frågor som blir tongivande det beror ju alltid på vilka frågor de tongivande personerna har som hjärtefrågor.

– Mina kollegor i Storbritannien har bildat en förening som heter UK-music där man enat musiklivet och där de flesta innefattas eftersom man har sett att motsättningar gör att ingen lyssnar, eller rättare sagt: om någon vill låta bli att lyssna så går det genom att hävda att musikbranschen är splittrad. Vad tror du att det skulle betyda om vi skapade en sådan enad svensk musikbransch?

– Jag tror att det är oerhört viktigt. Är man för små enheter är det så lätt att låta bli att lyssna, både för allmänheten och för maktbärarna. Hur synd tycker man om en skådespelare på Dramaten när man sitter i en kassa i Örebro? Och politikerna drar ju bara en lättadens suck och säger: "Gud va skönt, det verkar ju inte vara någon som bryr sig om det här. Låt dem hållas så gör vi ingenting som vanligt", om jag schabloniserar. Det är därför jag tror på sammanslagningar.

– Våra sammanläggningar syftar till två saker: att bli en starkare röst och mindre tungrodda. Det är viktigt att förstå sig på politik och det är otroligt svårt att hävda sig om man är ett litet departement med små enheter som alla vill ha mer pengar. De är klart att finansministern blir trött bara han hör det. Det är politik det handlar om och därför tror jag på ett starkt departement med en stark minister.

– Ni föreslår en portföljmodell där besluten flyttas ut på en regional och kommunal nivå. Jag vill gärna se positivt på det och se möjligheter att nya kompositörer att få ta del av det nya musiksverige men det finns en kritik att musiken inte får ha sitt egenvärde utan att man i en kommun passar på att använda musik för olika politiska ändamål. Ligger det någonting i det?

– Jag vänder mig oerhört mycket emot det resonemanget för i grunden ligger att det finns ett slags överstatlighet som vet bättre och att man kan sämre lokalt. Som om man skulle vara för ointelligent på till exempel Öland för att förstå att det skulle kunna vara ett problem.

– Men om man fortsätter att säga att det är så, vilket det ibland kan ligga någonting i eftersom kulturpolitiken på alla ställen inte är jätteutvecklad, så kommer det aldrig att utvecklas heller. Min uppfattning är att kritiken är överdriven från Stockholms-håll. De som engagerar sig ute i kommunerna är ofta extremt kunniga och engagerade.

– Förutsätter inte det att man har tillräckligt med medel för det är ju när man blir trängd som man kanske prioriterar som man inte borde?

– Jo, men den problematiken hamnar vi i vare sig vi pratar om statlig eller kommunal kulturpolitik. De prioriteringarna är som våra egna prioriteringar: ska jag gå på bio eller betala mitt barns sjukvårdsavgift?

– Så du menar att problemet finns, men det behöver inte vara värre för att det är regionalt?

– Ja. I jobbiga situationer måste kloka personer ta bra beslut. De dåliga beslut som man ser även centralt, nationellt och i storstäder beror på någons personliga smak och egenintresse; en dålig chef som fattar dåliga beslut. Men man kan inte bygga bort människors dåliga omdöme.

– Hur ska SKAP, som representerar hela bredden från folkmusik och jazz till miljonerna i det svenska musikundret, agera för att utveckla musikpolitiken?

– Jag tror att ni kan bidra mycket. Kulturpolitik inbegriper både kommersiell och offentlig finansierad kultur. Det är vi inte är jättebra på i Sverige. Här ser man enbart den offentligt finansierade, och den är jätteviktig, men man måste ha en kulturpolitisk bild av även den kommersiella delen.

– Det är "crucial" att få ihop perspektiven men man ser att kulturdepartementet har mycket större kunskap om till exempel filmen. När det gäller den kommersiella delen litteraturen vet de inte ens hur den fungerar.

Är det värt för SKAP att synliggöra sig ytterligare?

Det tycker jag absolut. Det blir så ofta onödiga motsättningar inom kulturområdet. Det raljeras över kulturbyråkrater och hur förskräckliga de är jämfört med oss kulturutövare och så skrattar alla, men vad gynnar det oss med ett stort förakt för alla dessa duktiga människor som vill jobba administrativt? Vad vinner vi på det?

– SKAP:s position som ordförande för våra europeiska systerorganisationer internationellt är ju rätt stark. Är det något som andra organisationer borde arbeta för?

– Ja, jag tror att det skulle påverka otroligt mycket. Inom musik har vi internationella stjärnor men det finns inget som säger att vi inte skulle kunna ha det på flera områden. Se på Holland: de har ett hopplöst språk som ingen begriper men är en av de största exportörerna av tv-format. Eftersom någon har viljan att driva frågan och för att de haft politiskt stöd. När hörde du senast en kulturpolitiker prata om vikten av att vi kommer ut i världen? Det är jättejätteviktigt, hur ska vi annars utvecklas?

– Är du förvånad över att kulturpolitiken var så nationell?

– Ja, jag är lite förvånad. Jag tycker mig se ett gap mellan medborgarnas och kulturutövarnas klara internationella förhållningssätt och den nationella politiken.

– Vad hoppas du finns i remissvaren?

– Det som jag påpekat flera gånger när jag träffat folk som sitter i remissfunktioner. För allt i världen ta tillfället i akt att komma med bra förslag och säg inte bara att det inte är nåt bra så att allt blir Status Quo. Vi har jobbat jättehårt för att komma med nya idéer men det vi gjort är ju inte av Gud givet. En remissrunda är ju till för att tillföra så gör det och jag hoppas att man inte bara kritiserat.

Nedtecknat av Olle Svalander

SÅ SÄGER SKAP OM KULTURUTREDNINGEN

SKAP är remissinstans till kulturutredningen och lämnade in sitt svar till regeringen den 19 maj. SKAP anser att följande aspekter i Kulturutredningen är positiva:

Att icke-statliga institutioner och delar av civilsamhället ges större ansvar för implementering av den statliga kulturpolitiken.

Att kvalitetsbegreppet som grund för statligt kulturstöd problematiseras. Centralistiska uppfattningar om kvalitet bygger ofta på traditioner och kan svårligen upprätthållas utan att ta sig diskriminerande uttryck.

SKAP ser möjligheter för utveckling av kulturpolitiken förutsatt att kulturutövarna får vara en aktiv del av dess utformning och en eventuell implementering av delar av Kulturutredningen.

SKAP har dock poängterat att kulturutövarna inte i tillräcklig grad blivit tillfrågade under Kulturutredningens arbete. SKAP vill också framhålla det finansiella behovet på kulturområdet. Viktigare än samtliga delar av Kulturutredningen är behovet av ekonomiska resurser till kulturen. De senaste åren har det faktum att de statliga verksamheterna inte fått full ersättning för sina kostnadshöjningar inneburit att kulturområdet de facto mottagit mindre pengar. Det är SKAP:s absoluta uppfattning att staten måste ta sitt ansvar som kulturens viktigaste resursgivare. Den statliga kulturbudgeten måste med andra ord öka.

SÅ SÄGER KOMPOSITÖRERNA

Ann-Sofi Söderqvist.

Jazzkompositör och trumpetare. En av SKAP:s representanter i Stims graderingskommitté, medlem sedan 1997.

Har offentligt stöd varit viktigt för dig i din verksamhet?

Ja, mycket viktigt. Jag har fått statlig inkomstgaranti, vilket innebär en viss ekonomisk trygghet, vilket i sin tur gjort det möjligt för mig att planera projekt med längre framförhållning. När jag fick garantin upplevde jag det också som ett stort erkännande, vilket i sig kickade mig att producera mer. Offentligt stöd har också varit viktigt i form av stöd från Kulturrådet och Konstnärsnämnden till de grupper jag jobbat med, stöd som möjliggjort projekt i form av skrivande, repetitioner och uruppföranden. Även beställningsverk genom Rikskonserter är ju en form av offentligt stöd. Utan dessa institutioner hade det knappast varit möjligt med en del av de projekt jag varit med om att genomföra.

Vad har du som upphovsman saknat i den offentliga stödordningen?

Det jag som upphovsman och jazzmusiker saknar är bland annat en scen för nyskriven musik, med ekonomisk möjlighet att genomföra större projekt. De statligt anställda orkestrarna är ju i stort sett stängda för upphovsmän från mitt håll. Vill man göra någonting som har lite större format är det en lång sträcka för att själv organisera allting, söka pengar och också söka scener. Vill man hålla en hög nivå vill man jobba med professionella musiker och i längden känns det inte speciellt hållbart att ständigt begära att dessa musiker ska ställa upp i stort sett gratis. En annan aspekt av det är att man själv blir tvungen att lägga väldigt mycket obetald tid på allt praktiskt organiserande. Det faktum att man är tvungen att vara sin egen producent tar tid och kraft från själva komponerandet/musicerandet. För många är den sträckan så lång att de aldrig kommer i mål.

Ale Möller

Folk- och världsmusikkompositör och speleman. Före detta styrelseledamot i SKAP, medlem sedan 1991.

Har offentligt stöd varit viktigt för dig i din verksamhet?

Många av mina projekt med folk- världsmusik genom åren har varit experiment med större ensembler. Offentligt stöd har varit helt avgörande för att kunna genomföra dessa. Jag är tacksam för att jag fått den möjligheten. Men dessvärre bara som tillfälliga projekt. För framtiden är det viktigt att sådana större ensembler kan finnas mer permanent i många genrer. Idag är detta ju ett privilegium som konstmusiken har i symfoniorkestrarna, kammarmusikensemblerna osv. Jazzen har två offentligt finansierade storband, vilket definitivt skulle kunna vara fler. Folkvorldsmusiken har inga. Och utvecklingen går åt fel håll. I de tuffa tider vi har idag ser jag hur många musiker mot sin önskan tvingas till allt mindre format. Detta är utarmande för både musiken och dess upphovsmän. Vad vill kulturutredningen göra åt detta?

Vad har du som upphovsman saknat i den offentliga stödordningen?

Tre saker tänker jag på. Det absolut viktigaste är att värna om de arrangerande föreningarna, klubbarna, kammarmusikscenerna som jobbar seriöst med ett brett kvalitetsutbud. Den levande musiken i möte med publiken måste vara motorn då ny musik skapas! Stöd till svensk musik som ger sig ut i världen finns ju idag, men med alltför små resurser. Vi har mycket att komma med – och i många genrer! Det är för mig otidligt hur kulturutredningen vill hantera detta. I den "kris/katharsis/omstöpning" som skivbranschen nu genomgår finns det en risk att den statliga kulturpolitiken överger området. Kulturutredningen talar om att ta bort fonogramstödet, i alla fall i dess nuvarande form, men jag ser inte vad man tänker sig i stället. Seriösa bolag som vågar satsa på spännande nyskapande musik behöver ju verkligen stöd just nu i den här omställningen. Kreativa nya lösningar som kombinerar nedladdningsteknikens enorma kommunikativa fördelar med upphovsmännens legitima rättigheter är helt nödvändiga och brådskar! Här har SKAP mycket att komma med.

Karin Dreijer Andersson

Kompositör och artist i The Knife och Fever Ray med eget skivbolag. Medlem sedan 2004.

Har offentligt stöd varit viktigt för dig i din verksamhet?

Under uppstartningsskedet var det mycket betydelsefullt, faktiskt helt avgörande för att kunna släppa skivor. Turnéstödet har också varit oerhört viktigt.

Vad har du som upphovsman saknat i den offentliga stödordningen?

Tycker fortfarande det är en mycket komplicerad och tidskrävande ansökningsprocedur. Tidsåtgången i förhållande till summan pengar man kan få gör att man kan ibland kan kännas som att det går på ett ut.

Foto: Dreijer av Luger (1), Möller av Moa Karlberg (2).

SKAP SÄTTER TEXTEN I CENTRUM

Alla har säkert fått frågan någon gång: vad kommer först? Texten eller musiken? När det gäller status har texten i många fall länge hamnat på efterkälken. Nu är det dags att ge den en knuff framåt.

Den 16 mars träffades ett femtiotal SKAP-medlemmar på teaterstudio Lebermann i Stockholm för att prata om textens roll i musiken. Kvällen var också det första steget till att starta en grupp som lyfter upp texten inom SKAP. Ett förslag som diskuterades var att textens status med hjälp av en textgrupp. Idén kommer från Ulla-Carin Nyquist som vill jobba med både konstnärliga och ekonomiska frågor om texter.
– Jag tänker mig en mindre grupp som företräder textförfattarna och som driver frågorna.

Kvällen den 16:e var ett startskott på något som kommer att fortsätta under våren. Den som vill vara med och utforma arbetet kan kontakta SKAP.

BILDERNA

1. Carin Kjellman, vissångerska och programledare för programmet Felicia i P2, pratade om att skriva på engelska eller svenska. Ett ämne som väckte många reaktioner.
2. Edith Söderström och Klas Widén framförde tonsättningar av SKAP:s hedersmedlem Lennart Hellsings texter. Hellsing som hyllats för sin ordkonst var på plats i publiken.
3. Mats Nörklit, Bo Hansson och Camilla Ringquist i samtal.
4. Marco Rios berättade om sina översättningar av svensk musik till spanska och sjöng bland annat sin egen spanska tolkning av Olle Adolphson Trubbel.

Foto: Rodrigo Parás

TVÅ FRÅGOR TILL TRE TEXTFÖRFATTARE

Edith Söderström

Finns det någon låt-text som du önskar att du hade skrivit själv?

På svenska får det nog bli "Vackert väder" Jakob Hellman. En klassiker som står sig i ur och skur, "kom med och lägg dig här i gräset under mig och blöt ner kläderna, det är väl vackert väder ovanför molnen men regn där vi står... det finns ingen vackrare än du i din vanliga tröja och ditt våta hår"

Varför då?

Den låten är så vacker, ett finger till döden.

Kenneth Gärdestad

Finns det någon låt-text som du önskar att du hade skrivit själv?

"En valsmelodi" av Nils Ferlin.

Varför då?

Jag är ganska mager om bena. Hans ord fick mig i unga år att fundera över tjockleken på mina egna "ben" och ordens betydelse.

Louise Hoffsten

Finns det någon låt-text som du önskar att du hade skrivit själv?

Egentligen avskyr jag den här sortens frågor då dom är omöjliga att svara på. Får hänvisa till dagsformen: Someone to Watch Over Me

Varför då?

Den är vacker och längtansfull.

HALLÅ DÄR EVA HILLERED

SOM JUST KOMMIT UT MED BOKEN "LATHUND FÖR LÅTSKRIVARE"

Vad fick dig att skriva den här boken?

Jag undervisar i låtskrivari på Kulturama. Tidigare har jag gjort många workshops och så, men när jag nu skulle planera en längre utbildning så letade efter läroböcker men jag hittade ingen på svenska. Jag har själv haft stor nytta av amerikanska böcker men jag kändes att det behövdes en på svenska.

Till vem riktar du dig?

Till ett ganska brett spektra av läsare. Man ska kunna använda den även om man inte skrivit så mycket tidigare, men jag har också skrivit den så att det är en bok jag själv skulle vilja läsa. Därför har jag lagt in övningar och fördjupningsavsnitt som kan utveckla även erfarna låtskrivare.

Vad hoppas du att den ska ge läsaren?

Framförallt inspiration och lust. Men också påtagliga verktyg.

Vad har det gett dig att skriva boken?

Det har förtydligat min egen kunskap om vad jag kan om låtskrivari. Jag är själv mera en höger hjärnhalve-människa. Jag tenderar att glömma fakta, så för mig kommer boken bli jättebra att slå i och på så vis komma ihåg vad jag annars lätt glömmer bort.

Många andra låtskrivare uttalar sig i boken. Hur lätt eller svårt var det att få med dem?

Det var jättelätt. Håller man på med låtskrivari professionellt så är det ju oftast en passion och då är det kul att prata om det. Det blev flera långa samtal.

Gillar låtskrivare att prata om sitt jobb?

Det är olika. Jag umgås mycket med andra låtskrivare men konstigt nog är det inte så vanligt att vi talar om låtskrivari. Det finns nog ett behov att prata om det men man gör det kanske inte spontant. Man kanske behöver få frågan.

Vad önskar du dig mest av allt just nu?

Att vara i Grekland på ett varmt ställe med sol utan något inbokad i schemat den närmaste veckan.

SOM SKAP-MEDLEM FÅR DU RABATT PÅ "LATHUND FÖR LÅTSKRIVARE"

SKAP-medlemmar erbjuds 45 procents rabatt och kan köpa boken för 180 kr (rek. ca-pris 310 kr). Beställningskupong: 60471, gäller till den 31/12 2009 eller så långt lagret räcker.

Skicka, faxa eller maila in din beställning till:
Norstedts Förlagsgrupp AB, Kundtjänst, Box 2052
103 12 Stockholm. Frisvar: 121575500. Fax 08 769 87 55
order@norstedts.se.

ISBN 9789151851761, 35 kronor för porto tillkommer.
Boken levereras mot faktura med betalning 10 dagar. Du kan även betala med betalkort. Vid e-postorder var vänlig ange kupongnumret ovan, tack. Ange ditt namn, adress, postnummer, ort, personnummer/organisationsnummer och betalkortsnummer (inklusive "giltigt till").

LYSSNARNA BRYR SIG INTE OM OSS

MEDLEMSKRÖNIKAN: ANNIKA NORLIN

När jag var yngre än jag är idag köpte jag en skiva som heter Heartattack & Vine med Tom Waits. Sista spåret på skivan heter Ruby's Arms och börjar:

*I will leave behind
all of my clothes
I wore when I was with you*

I Ruby's Arms är det krig, tyder jag, och jagpersonen lämnar sin älskade för att dra vidare. Han smyger iväg när hon sover för att inte väcka henne.

*As I say goodbye to Ruby's arms
You'll find another soldier.
And I swear to God, by Christmas time
There'll be someone else to hold her.*

Han tar med sig en av Rubys halsdukar som minne och sedan traskar han förbi uteliggarna i regnet innan han skriker:

*Oh Jesus Christ, this goddamn rain!
Would someone put me on a train!*

De tio första gångerna jag hörde Ruby's Arms grinade jag som ett barn. Sedan dess har låttexter varit mitt nördigaste intresse. Jag är Paul Giamatti i filmen Sideways och countrytexter är mitt pinot noir.

Rätt ofta, när jag sitter och pratar för länge om en Lars Forsell-översättning eller en Jonathan Richman-låt, brukar folk snällt undra vad jag tycker gör en bra text. Åh jag dör av längtan att få höra vad alla ni skulle svara på den här frågan! Men det här är vad jag har kommit fram till: till syvende och sist bryr sig en lyssnare inte om låtskrivaren. De bryr sig om sig själva.

Du kan vara hur personlig som helst, eller du kan göra som Ramones och bara sjunga *Beat on the brat with a baseball bat* en hel låt, det viktiga är att det du skriver får lyssnaren att kliva in i din känsla och att de anknyter till sina egna upplevelser. Det gör att en av Springsteens niominutare aldrig behöver vara bättre än en diskolåt. En får dig att vilja slå från underläge, den andra får dig att vilja dansa. Bägge är viktiga. Det Ruby's Arms gör är att maximera varenda adjö du har behövt säga i ditt liv och det är det som gör att den gör så ont.

Jag önskar att jag inte hade behövt komma fram till det här. Allt blev så obekvämt när jag insåg att de texter som känns

mest förstås är de som plockar upp de allra hemligaste känslorna: underlägsenhet, kåthet, ångest.

Jag har gjort två skivor på engelska och en på svenska. Tidigare skrev jag länge texter som var roliga och vitsiga. Det var ett mycket trevligt sätt att skriva på – man var nöjd med sig själv under tiden och fick ryggdunkar efteråt – men till min andra, svenska, skiva kom jag tyvärr fram till att det inte skulle bli bra om jag inte dödade varenda darling, strök varje smart formulering. Jag rodnade när jag skrev, rodnade när jag spelade in och rodnade när jag gav skivan till mina föräldrar. Live blev det alltid märkligt. Det är märkligt att ta det man aldrig talar om och sjunga om det i A-dur. Fan vad ont det gjorde. Att höra tusentals personer sjunga med och dansa till din genans är både triumferande och jävligt jobbigt.

Allt jag skriver är inte självupplevt, jag hittar nästan alltid på detaljerna. Det kan folk ha svårt att fatta. Men såhär: om jag skriver att jag det är höst och att jag är kär i en polis från Borlänge kanske det egentligen är vår och jag är kär i en skejtare från Arvidsjaur. Förstår ni då? Grunden är känslan och den är lika jobbig att sjunga om hur som helst.

Kanske har jag snott den inställningen från just Tom Waits. Jag tror inte att han har varit i krig heller. Däremot är jag säker på att han har sagt adjö några gånger.

Annika Norlin har projekten Hello Saferide och Säkert! och en blogg om poptexter:
<http://waitingaroundtodie.blogspot.com>

Foto: Sandra Löv

DOMEN MOT THE PIRATE BAY VÄCKER EUROPEISKA REAKTIONER

Årets mest uppmärksammade upphovsrättsfråga har varit rättegången mot de fyra grundarna av the Pirate Bay. Rättegången och domen följdes med stort intresse av upphovsrättsorganisationer i hela världen. Vi har samlat några av reaktionerna från SKAP:s systerorganisationer.

Lorenzo Ferrero, styrelseledamot i UNCLA, SKAP:s motsvarighet i Italien, och SIAE, Italiens upphovsrättssällskap.

Kan Pirate Bay-domen få några konsekvenser i Italien?

Domen är väldigt viktig eftersom den avgjort ansvaret hos siter, sökmotorer och liknande tjänster som uppmuntrar illegal nedladdning. I Italien gav varenda nyhetstidning stor plats åt det här ärendet. Tillsammans med den nya franska lagstiftningen utgör domen tecken på ett nytt medvetande. Förhoppningsvis gäller det medborgarna och kunderna också.

Vad tycker du om Stims förslag om en bredbandslicens?

På Siae tror vi att det är just förhandlingar mellan internetleverantörer/mobilleverantörer och rättighetshavare som är framtiden. Och till skillnad från för något år sedan så har dessa aktörer börjat hålla med om detta.

– Vi håller fortfarande på och experimenterar, eftersom det är svårt för alla att lämna ingrodda beteenden och strukturer, till exempel tanken om att musik ska säljas på CD och nedladdad musik är något annat, men det är sannerligen en mycket öppnare samtalston från båda håll än någonsin tidigare.

Jakob F. Magnusson, ordförande i SKAP:s isländska motsvarighet FTT, styrelseledamot i isländska upphovsrättssällskapet STEF.

Kan Pirate Bay-domen få några konsekvenser i Island?

Vi välkomnar beslutet som kom bara några månader efter en liknande dom här i Island. Till skillnad från vårt småskaliga torrent-fall har ju Pirate Bay blivit uppmärksammad internationellt som världens största torrent-tracker. Därför har domen en enorm kraft över hela världen, även i Island.

Vad tycker du om Stims förslag om en bredbandslicens?

Det finns idag ett otal nedladdningssiter och prenumerationstjänster, existerande affärslösningar som måste respekteras.

Men visst, låt oss erkänna att musikindustrin under Internets första femton år totalt misslyckades komma med tillräckligt framåtblickande lösningar. Med ett erbjudande till mobil- och internetanvändare om en månatlig nedladdningsavgift har vi en lösning som borde tilltala alla sidor. Intäkterna från en sådan modell skulle också rimligen innebära betydligt bättre ersättning för rättighetshavarna.

Nils Tuxen, styrelseledamot i SKAP:s danska motsvarighet DJBFA och före detta styrelseledamot i danska upphovsrättssällskapet KODA. Bosatt i Tyskland.

Vad tycker du om beslutet?

Min spontana reaktion var positiv, att detta måste vara bra för upphovsmännen. Men med eftertanke ser jag också en risk för att sådana här domar kan vara kontraproduktiva. När jag läser den tyska pressen och talar med människor märker jag ingen förståelse för beslutet. Det finns en stor fara att bilden av uphovsmän och uphovsrätt blir till det sämre, och det är allvarligt. För att få adekvat ekonomisk ersättning för vårt arbete måste vi istället stärka allmänhetens respekt för uphovsrätt.

Vad tycker du om Stims förslag om en bredbandslicens?

Jag är starkt för förslaget. Det är väldigt farligt om rättighetsinnehavarna blir sedda som antagonister till Internets utveckling. Vi måste istället visa att vi omfamnar den nya tekniken. Det här förslaget gör det. Det är dock viktigt att användaren vet vad hon betalar för, och inte som i den danska telekommodellen, där användaren lever i tron att hennes musiknedladdningar är gratis.

SKAP OCH STIM OM DOMEN OCH FILDELNINGEN

Stim, för vilka SKAP är huvudman, deltog inte i den rättsliga processen, men har hela tiden ansett att the Pirate Bay bör stoppas och hoppades därför på en fällande dom.

Stim värnar grundprincipen att den som skapar musik, film och andra konstnärliga alster ska få betalt för detta. Men

samtidigt vill Stim bejaka Internets och den digitala revolutionens möjligheter, och har därför lanserat en egen licensieringsmodell: ett bredbandsabonnemang som erbjuder fri musikanvändning via nätet.

Nio av tio musikanvändare på Internet, 86,2 procent, är intresserade av att betala för ett frivilligt abonnemang som ger laglig rätt att fildela musik. Det visar en färsk undersökning från Stim. Störst intresse för ett lagligt fildelningsabonnemang finns bland de största musiksamlarna, som har fler än 5 000 låtar i sin digitala musiksamling.

"Stim-modellen" innebär att en vanlig internetanvändare ska kunna välja att teckna ett abonnemang med en högre månadsavgift, som gör det möjligt att lagligt ladda ner och använda musik från internet för eget bruk. Detta kräver att internetoperatörerna sluter avtal med Stim och andra rättighetshavare, på samma sätt som radiokanaler, affärskedjor och idrottsanläggningar redan gör i dag.

I sin undersökning har Stim frågat 1 123 musikanvändare på Internet om deras vanor och åsikter när det gäller fildelning. Resultatet visar att det finns ett starkt stöd för Stims förslag om ett särskilt internetabonnemang som ger laglig rätt att fildela musik. Hela 86,2 procent av de svarande uppger att de skulle vara intresserade av ett sådant abonnemang. Stödet är ännu större bland de största musiksamlarna, med fler än 5 000 låtar i sin digitala musiksamling, och bland dem som har betalat för mindre än tio procent av sin musiksamling.

Undersökningen visar bland annat att två tredjedelar av musikanvändarna tycker att det är en nackdel att fildelning är olagligt och att musikskaparna inte får betalt. När de svarande själva fick ange hur mycket de skulle vara beredda att betala för ett lagligt fildelningsabonnemang svarade en majoritet, 51,8 procent, att de kan tänka sig att betala mellan 50 och 150 kronor i månaden.

– Internetleverantörerna bör snarast ta fram nya abonnemang som tillgodoser marknadens önskemål. Den aktör som först tar fram ett lagligt fildelningsabonnemang tar samtidigt sitt ansvar för mångfald och bredd i framtidens kulturliv, säger Eva Modin, Stims vice vd.

FAKTA

DOMEN MOT THE PIRATE BAY

Den 17:e april dömdes de fyra åtalade i det så kallade Pirate Bay-målet för medhjälp till brott mot upphovsrättslagen. Straffet sattes till ett års fängelse var samt 30 miljoner kronor i skadestånd. Bland annat ska Sony Music Entertainment få cirka 460 000 kronor och EMI Music 1,8 miljoner kronor. Merparten går till filmbolagen Twentieth Century Fox, Columbia Pictures och Yellow Birds Film. Domen har överklagats.

DESSA INSPELNINGAR GÄLLDE ÅTALET

Backyard Babies – *Stockholm Syndrome*
Joakim Thåström – *Skebokvarnsv 209*
Sophi Zelmani – *A decade of Dreams*
Emilia De Porets – *A Lifetime in a Moment*
Advance Patrol – *Aposteln*
Amy Diamond – *This is Me*
Håkan Hellström – *Nåt gammalt, nåt nytt, nåt lånat, nåt blått*
Kent – *The Hjärta & Smärta EP*
Lena Philipsson – *Han jobbar i affär*
Per Gessle – *Son of a Plummer*
Petter – *Mitt sjätte sinne, Ronin, Bananrepubliken, Petter*
Snook – *Snook, svett och tårar*
Cardigans – *Don't Blame Your Daughter*
Cornelis Wreeswijk – *Till sist*
Robbie Williams – *Intensive Care*
Beatles – *Let it Be*
Rasmus – *Hide From the Sun*
James Blunt – *Back to Bedlam*
Coldplay – *X&Y*
David Bowie – *Reality*

EU HOTAR ATT SLÅ SÖNDER STIM-SÄLLSKAPENS SAMARBETE

Som SKAP-nytt tidigare skrivit står upphovsrättssällskapen under tryck från EU som menar att sällskapens samarbete bryter mot EU:s konkurrensregler. Arbetet för att tackla detta hot går vidare och har högsta prioritet inom ECSA – The European Songwriter & Composer Alliance, där SKAP är ordförande. Patrick Rackow, ordförande i brittiska motsvarigheten till SKAP och talesman för ECSA, ger sin syn på vilka förändringarna är, hur de påverkar och vad som måste göras.

Musikanvändare, både online och offline, vill ha enkla och tydliga regler för sina musiklicenser. De vill också minimera kostnaderna och många av dem har genom åren klagat på de kollektiva rättighetsförvaltarnas "monopol". På sistone har musikanvändare med gränsöverskridande verksamhet försökt utnyttja konkurrenslagstiftningen för att framtvinga en pris-konkurrens mellan förvaltarna.

Hittills har de kollektiva rättighetsförvaltarna, till exempel Stim eller PRS for Music, kunnat erbjuda heltäckande licenser baserade på ett nätverk av ömsesidiga avtal. Musikanvändarna kunde handla från en "one-stop shop".

Nu har det blivit betydligt mer komplicerat. En operatör av nedladdningstjänster, nedan kallad You-tunes, vill erbjuda nedladdningar i Storbritannien, Frankrike och Tyskland. You-tunes vill ha tillgång till en komplett och världsomfattande musikrepertoar. Bolaget har köpt in licenser från skivbolagen och nu behöver man licenser för musikaliska verk.

Vi räknade ut hur många licenser You-tunes skulle behöva. Det rör sig om minst 10 licenser, men det kan röra sig om så många som 40, för bara tre länder. Licensstagaren skulle kunna välja att ha ännu fler. Enligt det system som infördes år 2000 hade det räckt med en. Efter Music Choice Europes klagomål till EU-kommissionen blev de kollektiva rättighetsförvaltarna tvungna att ändra systemet. (Det är intressant att chefen för Music Choice, Margot Daly, nu klagar högljutt över svårigheten att klarera rättigheter).

En fragmenterad licensiering ökar inte musikanvändarnas intäkter. Däremot får licensstagarna betala mer för sina licenser och för den administration som krävs för att efterleva

licensvillkoren. Marknadsfragmenteringen innebär också att användarna får ett lägre förtroende för sina licenser och att licensernas upplevda värde som ett resultat av detta kommer att försämrats. Användare som klarar sig med en begränsad musikrepertoar kommer att jaga låga priser. Detta händer redan på TV-området i USA och vi har sett effekterna av friköpta kataloger på marknaden för produktionsmusik.

Det finns inga klara bevis för att en ökad konkurrens mellan rättighetsförvaltarna skulle höja deras effektivitet. Tvärtom finns det mycket som tyder på att kollektiva rättighetsförvaltare med omfattande och exklusiva mandat kan uppnå en mer komplett licensgivning. Det finns också tecken på att en konkurrens mellan flera rättighetsförvaltare leder till ökade kostnader.

VAD SKA VI GÖRA?

Vi måste behålla kontrollen över våra rättigheter och jag anser att ett starkt regelsystem för kollektiv licensiering är upphovsmännens enda chans att hålla sig kvar på banan.

Vi måste bibehålla upphovsmännens representation i de kollektiva rättighetsförvaltarnas styrande organ.

Samtliga medlemmar i våra intresseföreningar måste stå enade bakom detta och vi måste finna så många allierade som möjligt.

Vi måste visa myndigheterna att de stora multinationella företagen – oavsett om de är förlag, etermedia eller Internet-leverantörer – har dominerande positioner på marknaden och att de inte behöver skyddas mot rättighetsförvaltarna.

Vi måste tillvarata alla tillfällen att påminna myndigheterna om att upphovsrätten inte bara är ett juridiskt verktyg för att skydda den individuella kreativiteten utan även är ett allmänintresse.

Det är nödvändigt att vi som upphovsmän håller ihop och ser till att royaltymodellen överlever i denna nya digitala värld.

Patrick Rackow

SKAP:s MINSTING TAR SIG TON

I juli kan du ta dig till Dalarna för att skriva. Och vill du testa dina låtar ligger gatan öppen under Orsas tjugofemårsjubilerande gatumusikantfestival. Vill du inte jobba utan bara hänga kan du vänta till i höst.

I samband med Orsayran arrangerar SKAPs minsta och yngsta lokalförening seminarium och work shops för låtskrivare. Py Bäckman, Michael Blair och Glenn Jönfors står på listan över handledare och inspiratörer.

– Vi ska jobba och bli inspirerade, säger Janne Bäckman på SKAP i Orsa. Plus att vi ska ha förbaskat roligt. Det är väl det som är meningen med allt man gör?

SKAP-dagarna ligger i anslutning till Orsayran med sin gatumusikantfestival där vem som helst kan gå ut på gatan och spela. Datum är satt till 20:e – 22:e juli med tjuvstart på kvällen den 19:e.

– Räkna inte med att åka hem förrän den 23:e, säger Janne Bäckman.

Orsa är SKAPs minsta delförening men siktet är att försöka öka antalet medlemmar.

– Flera av de etablerade musikerna i Dalarna är inte med-

lemmar. Det tänker vi ändra på, säger Janne Bäckman. I oktober är det dags för en nypremiär när den insomnade musikmässan "Det är långt till Stockholm" återkommer i mindre version.

– Vi kände att folk saknade den mässan.

Den här gången tar SKAP ett större ansvar och bjuder in till mässta under rubriken "Så farligt långt är det inte till Stockholm". Syftet är att visa att det finns en lokal och regional musikbransch.

– I ett ställe som Orsa är musiken en oerhört viktig binäring, säger Janne Bäckman. Marknaden är större än vi tror.

Den 23:e och 24:e oktober samlar man alla intresserade för diskussioner och samtal och seminarier.

– Det viktigaste är alltid banketten, säger Janne Bäckman. Det är där det händer. Förhoppningen är att det ska komma deltagare både från Dalarna och resten av landet.

– Vi vill visa resten av världen att Dalarna finns. Men vi behöver också visa Dalarna att resten av världen finns.

Bilden: Michael Blair kommer till Orsa i sommar.

PEDAGOGISKA ÄLGAR PÅ WORKSHOP

SKAP TAR MUSIKEN TILL SKOLAN

Katharina Dahlbäck och James Hollingworth. En forskare och en kompositör. Tillsammans försöker de visa lärare hur musik kan vara grunden i lärandet. Ur projektet Tonspråk har vuxit Musikkultur. Ett försök att sprida kunskapen om vikten av estetiska läroprocesser. Katharina Dahlbäck berättar om projektet och vikten av att gå som en älg.

– Hej, det är James Hollingworth.

James, tänkte jag med telefonen i handen. Han med alla härliga, roliga barnlåtar som vi ofta sjungit i skolan? Jo, han hade läst en artikel om hur jag arbetar med musik och språk med barn i de första skolåren och hade många liknande erfarenheter och tankar. Det blev början till vårt samarbete.

I mitt arbete med barn har jag sett hur fantastiskt bra det är att kombinera musik med språkarbete. Musikaktiviteter ger många möjligheter att arbeta konkret med språket genom ljud, bokstäver, stavelser, ord, ramsor, rim, fraser, text, sång och tal. För att lära är det också bra med repetition, rutiner och trygghet. Sånger kan sjungas hur många gånger som helst och varieras så att man inte tröttnar. Vi behöver också få möjligheter att reflektera och skapa själva. Mycket sång och musik på en skola är en social aktivitet som bidrar till sammanhållning och att skolan får en levande musikmiljö.

Våra olika erfarenheter kompletterar varandra bra. James som låtskrivare och artist och jag som musiklärare och pedagog. Vi delar synen att lek, sång och musik är viktigt för barn och att det behövs mer kultur i skolan. Det finns också ett stort intresse bland lärare att använda sig av mer estetiska uttryck, men hindras av bland annat tidsbrist och för lite egna kunskaper.

Genom våra workshops vill vi ge pedagoger tips och idéer om hur man utifrån sång och musik kan arbeta på ett lustfyllt

sätt med kommunikation och språkutveckling. Här är James låtar bra att använda och vi lyfter fram alla de kompetenser vi faktiskt utvecklar när vi sjunger och spelar tillsammans: att lyssna, turtagning, inlevelse, motorik, emotionell förmåga, röstträning etcetera.

När vi sjunger till exempel Glada älgar kan vi sjunga den växelvis i tre olika grupper och tränar då turtagning, koncentration och att lyssna på varandra. Vi kan använda ordbilder vilket ger lästräning, vi kan hitta grundrytm och melodirytm när vi rör oss i rummet – motorisk träning – och gå som stora älgar för att träna inlevelse.

När vi åker till skolorna och James har en föreställning där barnen får delta aktivt och vi sedan kan träffa lärarna i en workshop blir det något pedagogerna direkt kan använda och knyta an till i skolvardagen.

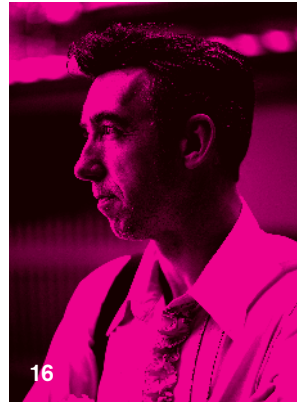
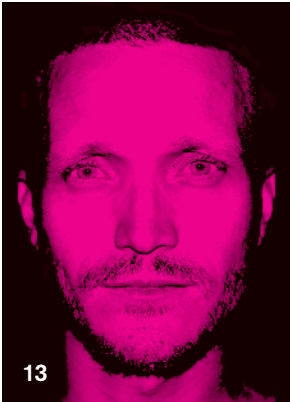
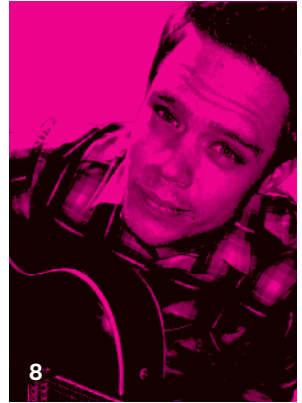
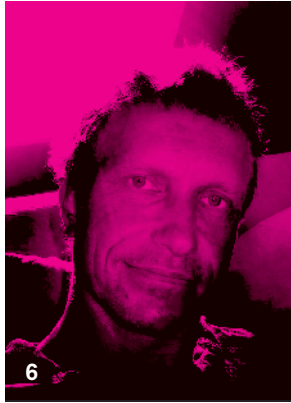
Eftersom de också får en CD blir det lätt att fortsätta sjunga och språka – med musik blir det ett lustfyllt lärande.

I vår har jag börjat i en nationell forskarskola i musikpedagogik. Vi är tretton musiklärare från hela landet som står med en fot kvar i verksamheter runt om i landet och samtidigt utbildar oss till forskare. Mitt undersökningsområde? Musik och språkutveckling.

Den nu pågående utredningen om musikämnet i skolan och på lärarutbildningarna är viktig att följa. Ämnet musik i lärarutbildningen har minskat och kan nu försvinna helt för att överlåtas åt specialister. Det tror jag är fel väg. Det är i vardagen och tillsammans med de vuxna i skolan som känner barnen väl musiken ska leva och självklart vill man då bjuda in och samverka med fortbildare, musiker och konstnärer för en levande kultur.

Katharina Dahlbäck / www.musikkultur.se

NYA MEDLEMMAR

1. Jacob Norgren 2. Tobias Hylander 3. José Gonzalez
4. Sofia Pettersson 5. Oskar Danielsson 6. Dan Sundquist
7. Ann-Louise Liljedahl 8. Martin Abrahamsson
9. Johan Jarlsmark 10. Mathias Landaeus 11. Björn Nilsson
12. Carl-Einar Häckner 13. Per Störby 14. Michael Blair
15. Catrin Hansson Flink 16. Thomas Pareigis

Även: Leif Isebring, Hans Olding, Rebekka Karijord,
Fikret Çesmeli, Per Eklund, Henryk Nowicki, Mats Tärnfors,
Annika Norlin, Henrik Wikström, Fabian Torsson.

*Foto: Fredrik Egerstrand (3), Mikeadelica (5),
Leif Isebring (7) Johan Månsson (10), Joachim Wall (14)*

SKAP-MEDLEMMAR SOM LÄMNAT OSS

Edvard Larsson 'n Skogsbylasse

1925-2 november 2008. Blev SKAP-medlem 1993

Thomas Almqvist

1953-11 december 2008. Blev SKAP-medlem 1986

Alf Robertsson

1941-24 december 2008. Blev SKAP-medlem 1979

Lars Hollmer

1948-25 december 2008. Blev SKAP-medlem 1998

GUGGE HEDRENIUS

Gugge Hedrenius har avlidit i en ålder av 70 år. 1965 blev Gugge medlem i SKAP och var från 1966 till 2003, med några års uppehåll, styrelsemedlem i föreningen. Under 1960- och 70-talen var han medlem av Stims styrelse. Han representerade också SKAP i KLYS nämnd och olika

arbetsgrupper. Gugge hedrades under åren med många priser och utmärkelser och fick SKAP-stipendiet 1973 och SKAP:s Hederspris 2005. År 2003 utsågs han till föreningens Hedersmedlem.

Håkan Elmquist

ULLA-CARIN NYQUIST MINNS GUGGE

I höstas firade Gugge sin 70-årsdag med fest och konsert på Fasching och passade också på att fira 50-årsjubileum för sitt band GHBBB (Gugge Hedrenius Big Blues Band). Trots sina krämpor spelade Gugge piano, sittande i rullstol och med handskar på sina ansatta händer. Det blev ett storslaget kalas för en av våra giganter inom jazzen, en man som det har varit ett nöje och en ära att lära känna då vi var styrelsekollegor under många år. Jag ska minnas honom som kraftfull, envis, full av engagemang och rättspatos. Han var också lyhörd, filosofisk och vis, han hade en språklig briljans och en underbar humor.

Gugge och hans band är kulturhistoria på musikområdet och nationella och internationella storheter har varit med om att utveckla bandet som bland annat Christer Boustedt, Rolf Ericson, Bosse Broberg, Bernt Rosengren, Idrees Sulieman, Dizzy Gillespie, Willie Cook, Bob Brookmeyer, Nisse Landgren, Mel Lewis, Thad Jones, Hank Crawford, Ronnie Gardiner och sonen Dicken Hedrenius för att bara nämna några av de över 200 musiker som spelat med Gugge. Många är de utmärkelser som Gugge fått under årens lopp, bland andra St Eriksmedaljen 2005 med följande fina motivering: "I ett halvt århundrade har han med sin musikverksamhet spridit kunskap och glädje för både musiker och publik. Han har fostrat flera generationer musiker i sin 'skola'. Som jazzapostel har han outtröttligt samlat musiker till sitt storband, där dessa fått hjälp och utbildning att finna sin egen musikbegåvning och att utveckla den".

Musikerna var enormt viktiga för Gugge. Hans styrelsekollega Örjan Strandberg gjorde en intervju för SKAP-nytt 2003 då Gugge på egen begäran slutade i styrelsen. Där uttrycker Gugge det så här: "Man kan säga att utan begåvade musiker så kommer inte inspirationen till att skriva. Med åren lär man sig mentalt att de här musikerna ju finns där. Så då kan man skriva för dom utan att veta namnet på dom. Sen gäller det bara att hitta dom".

Om sina musiker i GHBBB säger Gugge: "Många har satt jättestora avtryck i bandet, Christer Boustedt till exempel. Hans tydliga spelkoncept har på flera vis präglat bandet. Lasse Färnlöf som spelade med oss var en annan stor ande på musikområdet. Jag engagerade även amerikaner som trumpetaren Idrees Sulieman. På den tiden – runt 1961-62 – hände det att enstaka folkparker vägrade betala ut gage eftersom vi hade spelat jazz".

Vilken musik som passar eller inte passar att dansa till blev en gång ett rättsligt ärende. Den historien är en legend i musikerkretsar och Gugge berättar själv för Örjan: "Det var 1964. De ringde från dåvarande restaurangen Sfinx i Stockholm. Jag, Kurre Järnberg, Wåge Finer, Siljabloo och ett jädra bra gäng blev anlitade att spela dansmusik. Men det dröjde bara en vecka tills direktör Nelson kom och sa: 'Det här ni spelar, det kan vi inte ha. Det ska vara dansmusik, sånt som de spelar på Svensktoppen. Ni får en vecka på er att byta till den repertoaren! Jag svarade: Det kommer inte på fråga. Ni har ju hyrt mitt band med den repertoaren för 3 månader! När sagda vecka gått kom Nelson och sa att vi hade brutit kontraktet genom att inte byta repertoar. Så jag stämde honom och han dömdes så småningom att betala

fullt skadestånd. Spelningen i rätten hängde samman med bevisfrågan. Rättsledamöterna behövde konkret kunna konstatera att vår då aktuella repertoar kvalificerade som dansmusik helt enkelt. Rättsprövningen förlades till Bal Palais. Och när folk spontant sprang upp och dansade stod det ganska klart att detta var just dansmusik!"

Sista gången jag träffade Gugge var tidigare i våras då vi hälsade på honom och visade lite råklipp ur den film som Lennart Malmer gör om Gugge och hans band, en sekvens från bussresan med bandet till jazzfestivalen i Kristianstad för något år sen. En roadmovie, där bandets musiker Wåge Finer, Tomas Driving, Måns Ekman, Cecilia Wennerström, Hector Bingert med flera berättar halsbrytande och gripande historier – som bara musiker gör – om deras temperamentsfulle bandleadare och det speciella med musiken de spelar.

In i det sista var Gugge en oerhört livsoptimistisk person som under så lång tid lyckades betvinga diabetes, ständiga dialyser, hjärtproblem och amputationer. En själslig styrka lyste igenom allt klarare liksom passionen för den musik som var hans livsgärning och som nu lever vidare tillsammans med vårt starka minne av Gugge.

DETTA ÄR SKAP

SKAP – Svenska Kompositörer Av Populärmusik – är Sveriges intresseförening för yrkesverksamma kompositörer, textförfattare, bearbetare och arrangörer. SKAP grundades 1926. Idag har SKAP 885 medlemmar. SKAP:s medlemmar verkar inom alla genrer.

En av SKAP:s viktigaste roller är som huvudman för Stim. Tillsammans med FST (Föreningen Svenska Ton-sättare) och SMFF (Svenska Musikförläggareföreningen) driver SKAP Stims styrelse. SKAP företräder populär-musikkompositörernas intressen och ser till att Stims verksamhet är effektiv, transparent och att den inte diskriminerar några upphovsmän.

SKAP stöder medlemmarna i deras yrkesverksamhet med information och kunskap och ger möjligheter för medlemmarna att genomföra projekt. Är du yrkesverk-sam upphovsman men inte SKAP-medlem? Du kan bli medlem i SKAP om du varit Stim-ansluten i minst tre år (eller ansluten till motsvarande sällskap utomlands). Ansökan om inträde prövas av styrelsen.

SKAP bedriver också kulturpolitik och lobbyverksamhet, både i Sverige och på EU-nivå. I dessa verksamheter är SKAP:s viktigaste målsättningar att värna upphovsrätten och att verka för den musikaliska mångfalden.

STIM MUSIC EXPO
SEMINARIER, WORKSHOPS, PANELDISKUSSIONER, DEMOPANEL

Måndag 5 oktober 2009 – Nalen, Stockholm

Moderator: Petra Markgren Wangler (SVTs Kulturnyheterna)

BOKA TIDIGT - PRIS! Vid köp före 1 augusti: 100 kr – senare 120 kr. Örtidning pris: 100 kr + senare 120 kr. Köp ditt biljett på ruler.com. E-tickets om vill i fråga av följande skickstider: Stockholm: 10:00-18:00, Göteborg: 10:00-18:00, Malmö: 10:00-18:00. Mer info: stim.se

Mer info på stim.se/musicexpo

SKAP-NYTT SPEGLAR UPPHOVSMÄNNEN

SKAP-nytt är en medlemstidning som kommer ut två gånger per år. Även som icke-medlem kan du prenumerera på tidningen. Kontakta oss via info@skap.se eller 08 783 88 39.

Omslagsfoton: Lennart Helsing och andra medlemmar på SKAP:s textkväll 16 mars. Av Rodrigo Parás

Vad vill du läsa om i SKAP-nytt? Skriv till oss:

Svenska Kompositörer Av Populärmusik
Box 27327, 102 54 Stockholm
Info@skap.se www.skap.se

Ansvarig utgivare: Alfons Karabuda
Grafisk Design: Gabor Palotai Design
ISDN 034 7-14032